

שער חכמה

בבא מציעא
"אלו מציאות"

עריכה:

הר' תומר לבנון

שערי חכמה

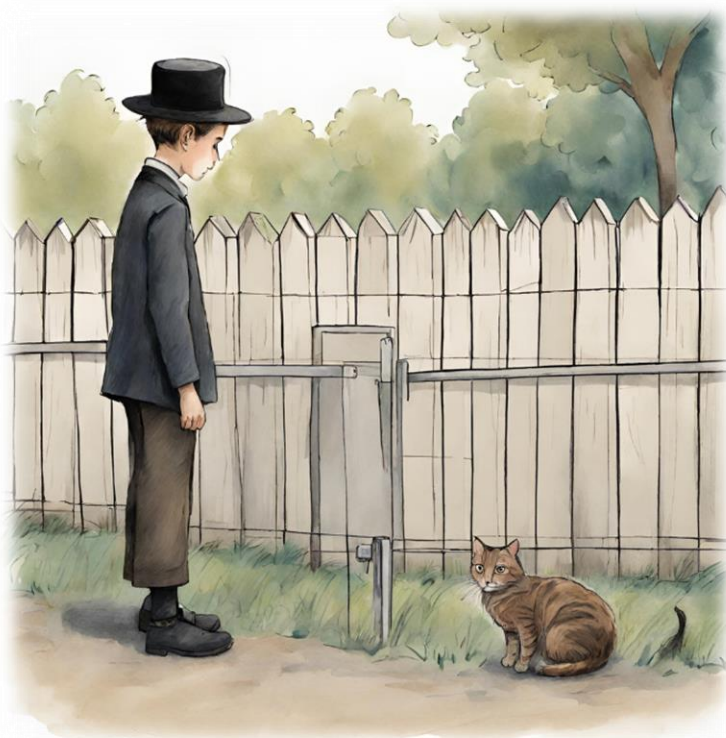
תפילה לפני הלימוד

יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותיי שלא יארע דבר תקלה
על ידי ולא אכשל בדבר הלכה. וישמחו בי חברי,
שלא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא.
ולא על מותר אסור ולא על אסור מותר.
ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם.
גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.
ומה ששגיתי כבר העמידני על האמת.
ואל תצל מפי דבר אמת עד מאוד.
כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

מעשה שכמעט היה

בבוקר בהיר אחד טייל אביתר להנאתו בפארק נחלי עוז הסמוך למקום מגוריו, להפתעתו לאחר מספר מטרים שמע יללה חלושה של חתול כשהתקרב למקור הרעש גילה בפינה מאחורי גדר המכוסה בבד יוטה חתלתול קטנטן בן מספר ימים מונח בתוך קופסא סגורה, תמה אביתר מי הניח כך חתלתול קטן והתלבט מה עליו לעשות, בעודו עומד ותוהה הגיח לפתע מהשביל שמולו אחיו הגדול בן ציון וסיפר לו כי בקצה הפארק יש חומת בטון בגובה של 40 ס"מ ומאחוריה מצא כדור די חדש ונראה לו שיש שם סימן הם החליטו ליטול את המציאות ולשאול את הרב מה עליהם לעשות.

מה צ'אנס?

שערי חכמה

התבוננו היטב בתמונה ,

כתבו מה שאתם רואים (ניתן גם להוסיף השערות)

ציינו מה תהיה ההלכה לפי דעתכם

(א) פ"י בערוך ערך חנב א"י
שכתב זה למעלה מזה במקום
מורד עכ"ל וגראה שכן ז"ל
גם כאן בדברי רבינו וע"ש
עוד פ"י אחר.

שערי חכמה

מבנה הסוגיה - משנה

הכותרת		הציטוט מתוך המשנה
רישא	{	מקרה
		המציאה
		המצב בו נמצאה
		הדין
סיפא	{	המקרה
		מקום המציאה
		המצב הראשון בו נמצאה
		הדין
		המצב השני בו נמצאה
		הטעם לדין עפ"י רש"י

אלו חלקים שמופיעים בדרך כלל במשניות חסרים במשנה שלנו ?

שערי חכמה

ממנו זהו ויפסיד הנכך נח יטוב
והזעלים יזכרו ויזאלו ויטלוס: ואם
נעול לא יחזיר. דהא ליכא דיהיב
סימנא: שכן דרך אשפה ליפנות.
ואי לא שקיל ליה האי השתא לכשיפנה
יטלנה נכרי או ישראל חשוד הלכך
אצידה היא ומוזהר עליה: כוזבי
וכפי. טמונים מדעת הואי ולא יגע
זהן: פניני והמניק. שהן כלים
הנונים אצידה הן שהשליחם שם נח

נפל: מתני' מצא האחר הגפה או אחר
הגדר גוזלות מקושרים או בשבילין שבשדות
הרי זה לא יגע בהן ^אוימצא כלי באשפה
אם מכוסה לא יגע בו אם מגולה נוטל
ומכריז: גמ' מאי טעמא דאמרינן הני
אינש אצנעניהו ^בואי שקיל להו
לית להו למרייהו סימנא בגווייהו הלכך
לשבקיניהו עד דאתי מרייהו ושקיל להו ואמאי

נוטל ומכריז וכן נעני (דף כד.) חמר
מנא אצידה אס רוב ישראל חייב
להכריז א"כ צ"ש זה סימן מיירי
ומוקי לה בטמון באשפה ונמלך עליה
לפנותה אבל אס לא נמלך לא יגע
זה ולרצא דאמר מקום הוי סימן
נקט דוקא גוזלות דמדדין אבל דבר
אחר לא דהוי מקום סימן ויטול
ויכריז כיון דאינו משתמר לגמרי
ולרצא דאמר מקום הוי סימן

מהי השאלה הראשונה שכתובה בגמרא ?

מה פירוש המילים ?

על איזה חלק במשנה נשאלת השאלה ?

כתוב במילים שלך ובצורה מפורטת את השאלה של הגמרא !

באלו מילים מתחיל התירוץ של הגמרא ?

כמה מזכרים יש בתירוץ ?

למי מתייחס כל מאזכר ?

מה הסיבה שלא מאפשרים למוצא לקחת ?

ביאורי מילים - א

המילים שמסומנות בכוכבית אלו מילים שאתם מכירים אותם כותבים בטבלה לבדכם.

המילה	ביאורה
גפה	
גדר	
מאי טעמא*	
דאמרינן*	
הני*	
אינש*	
אצנעינהו	
ואי*	
שקיל*	
להו*	
לית להו*	
למרייהו*	
סימנא*	
הלכך	
לשבקינהו	
עד דאתי	
ואמאי*	
להוי*	
דכולי עלמא*	
הכי*	
מקטרי להו*	
איכא למימר	

"ושננתם"

ליפיו דברי מלך אמונים בסיק

תוד"ה: אחר הגפה

מה איכות השמירה במקום כמו גפה ?

מה יהיה הדין אם ימצא גוזלות מקושרים

במקום שאינו משתמר כלל ?

אחר הגפה. מקום שמשתמרות קצת אצל מלא במקום שאין משתמר כלל ודאי אצידה היא ונתיאשו הצעלים כיון שאין זה סימן ולא מיירי הכא במשתמר לגמרי מדפריך בגמרא ולהוי קשר סימן כלומר ויטול ויכריז ובמקום המשתמר אפי' יש בו סימן לא יגע בו דהא תנן מלא כלי טמון באשפה לא יגע בו וזיש בו סימן מיירי מדקאמר ואם מגולה נוטל ומכריז וכן לעיל (דף כד.) אמר מלא אצידה אם רוצ ישראל חייב להכריז א"כ זיש זה סימן מיירי ומוקי לה בטמון באשפה ונמלך עליה לפנותה אצל אם לא נמלך לא יגע זה ולרצא דאמר מקום הוי סימן נקט דוקא גוזלות דמדדין אצל דבר אחר לא דהוי מקום סימן ויטול ויכריז כיון דאינו משתמר לגמרי ולרצא דאמר מקום לא הוי סימן נקט גוזלות לאשמועינן דאע"ג דהוי ספק הינוח דאיכא למימר דמעלמא אמו לא יגע בהן:

מסיקים מסקנה

מקום שאינו משתמר כלל:

- מציאה ללא סימן: _____
- מציאה עם סימן: _____

מקום המשתמר מעט:

- מציאה ללא סימן: _____
- מציאה עם סימן: _____

מקום המשתמר היטב:

- מציאה ללא סימן: _____
- מציאה עם סימן: _____

שאלות לסיכום

שאלת הגמרא הראשונה

נפתחת במילים: _____

על מי נשאלת השאלה? _____

כתבו את השאלה במילים שלכם!

תירוץ השאלה הראשונה

נפתח במילים: _____

הסבירו את התירוץ במילים שלכם!

שאלת הגמרא השנייה

מילת השאלה: _____

השאלה במילים שלכם!

שערי חכמה

התירוען לשאלה השנייה

נפתח במילים: _____

כתבו את התירוען במילים שלכם!

השאלה השלישית

נפתחת במילים: _____

כתבו את השאלה במילים שלכם!

התירוען לשאלה השלישית

שם האמורא המתרץ: _____

התירוען נפתח במילים: _____

כתבו את התירוען במילים שלכם!

על התירוען הזה יש קושיא מהי?

שערי חכמה

מה גרם לגמרא לקבוע שהמקרה של הגוזלים נחשב לספק הינוח ?

מצד אחד: _____

מצד שני: _____

"כל ספק הינוח לכתחילה לא יטול"

מדוע לא ? על פי פירוש"י

"ואם נטל לא יחזיר"

כיצד אתה מבין את הנאמר לעיל ?

מה הסיבה על פי פירוש"י "שלא יחזיר" ?

"ושננתם"

ליפיו דברי מלך מלכודים בסיק

ואם נטל לא יחזיר.

יש מפרש דהיינו דוקא כשנטלהו והוליו לציטו דיש לחוש שמא באו בעלים צתוך כך ולא מנאו מה שהניחו שם ושוב לא יחזרו לבקשה לכך לא יחזיר למקום שנטל אבל אם נטלו ולא זו משם וראה שלא באו בעלים צתוך כך יחזיר וכן יש בירושלמי עובדא ברבי אבא בר זבדא גופיה דקאמר רבי אבא בר זבדא אשכח חמרא מכוסה בחפיסה ונסציה אתא ושאל צבי רב אמרו ליה לאו יאות עבדת אמר להו אהדריה א"ל לא דלמא אתא מריה ולא אשכחיה ומי אש מיניה ומיהו אם נטל לא יחזיר משמע רק שנטלה ואע"ג דלא הולכה לשום מקום לא יחזיר ויש לפרש דמיירי הכא בספק אצידה

תוד"ה: ואם נטל לא יחזיר

כיצד הם מסביר את "אם נטל-לא יחזיר" ?

מה המסקנה שעולה בעקבות הפירוש הזה ?

הסבירו את המעשה שארע רבי אבא בר זבדא במילים שלכם !

אחרי שהם מפרשים את הפירוש שראינו תוספות מביאים את הבנת המשמעות הפשוטה לכאורה לדין של "אם נטל לא יחזיר", מהי אותה הבנה ומה ההוכחה להבנה הזו ?

המושג: לכתחילה – בדיעבד

דרך לנהוג במצב מסוים או הוראה הלכתית שיש לנהוג בה על פי הדין, אך לאותה הנהגה או הלכה ישנה אפשרות נוספת שבמידה ולא נהגנו ולא קיימו את הדין העיקרי ישנה הנהגה אחרת שעלינו לנהוג בה והיא הנקראת בדיעבד

(בארמית מילה זו היא שילוב של ב' מילים בדאי עבד כלומר אם עשית כדבר הזה)

*לא לכל הלכה \ הוראה יש מציאות של בדיעבד, לפעמים החלופה של הדבר הוא איסור אם לא מקיימים את ההלכה או ההוראה.

שערי חכמה